

Prágai nyilatkozat

Mi, annak a mozgalomnak a résztvevői, amely az eszperantó nemzetközi nyelv terjesztését tűzte ki célul,

- intézzük a következő Nyilatkozatot minden kormányhoz, minden nemzetközi szervezethez, minden jóakarató emberhez;

- kinyilvánítjuk azt a szándékunkat, hogy szilárd akarattal kívánunk együttműködni az alábbiakban kifejtett célok érdekében; valamint

- felhívunk minden egyes szervezetet és személyt, hogy csatlakozzék törekvéseinkhez.

Az eszperantó, amely 1887-ben indult útjára, mint a nemzetközi kommunikációt szolgáló segédnyelv tervezete, és hamarosan életteli, árnyalatokban gazdag nyelvvé fejlődött, immár több mint egy évszázada működik abból a célból, hogy átsegítse az emberi kapcsolatokat a nyelvi és kulturális akadályokon. Időközben e nyelv beszélőinek céljai nem vesztek fontosságukból és aktualitásukból. Sem néhány nemzeti nyelv világszerte bevezetett használata, sem a kommunikációs technikában történő előrehaladás, sem a nyelvtanításban feltalált és feltalálendő új módszerek minden valószínűség szerint nem teszik lehetővé azoknak az elveknek a megvalósulását, amelyek nézetünk szerint egy igazságos és hatékony nyelvi kommunikációs rend számára lényegesek és hatásosak.

1 Demokratizmus Azt a kommunikációs rendszert, amely bizonyos embereket élethossziglan kiváltságos helyzetbe hoz, s egyszersmind másoktól azt követeli, hogy sokéves munkát áldozzanak azért, hogy a készségek alacsonyabb szintjéig jussanak el, mint az előbbiek, alapvetően antidemokratikusnak kell tekinteni. S habár az eszperantó sem tökéletes, mint ahogy bármely más nyelv sem az, óriási mértékben felülmúlja minden vetélytársát az egész világot átfogó egyenjogú kommunikáció vonatkozásában.

Nézetünk szerint a nyelvi egyenlőtlenségből a nemzetközi szintet is magában foglaló minden szintű kommunikációs egyenlőtlenség következik. A mi mozgalmunk a demokratikus kommunikációért küzd.

2 Transznacionális oktatás Minden etnikus nyelv egy bizonyos kultúrához és egy bizonyos nemzethez vagy nemzetsoporthoz kötődik. Például az a diák, aki az angol nyelvet tanulja, ennek során az angol nyelvű országok, elsősorban az Egyesült Államok és Nagy-Britannia kultúráját, földrajzát és politikáját tanulmányozza. Ezzel szemben az a diák, aki eszperantóul tanul, egy olyan világba kerül, ahol minden ország otthonként jelenik meg.

Nézetünk szerint bármely etnikus nyelven történő oktatás a világot egy bizonyos perspektívából mutatja. A mi mozgalmunk a transznacionális oktatásért küzd.

3 Pedagógiai hatékonyság Azoknak, akik valamely nyelvet tanulnak, csak kis százaléka jut el addig, hogy magas szinten tudja használni azt. Az eszperantó önálló tanulással is tökéletesen elsajátítható. Számos vizsgálat bebizonyította, hogy az eszperantó tanulásának a további nyelvek tanulását elősegítő (propedeutikai) hatása van. Ezen kívül az eszperantót a diákok nyelvi tudatosságát célzó oktatás központi elemének ajánlják.

Nézetünk szerint az etnikus nyelvek nehezen tanulható volta mindig akadályt fog jelenteni számos tanulóknak, akiknek azonban hasznos lenne egy másik nyelv ismerete. A mi mozgalmunk a hatékony nyelvoktatásért küzd.

4 Soknyelvűség Az eszperantó közösség az egyik olyan, az egész világon jelenlévő nyelvközösség, melynek tagjai kivétel nélkül két- vagy többnyelvűek. E közösség minden tagja felvállalta, hogy legalább egy nyelvet beszédfokon megtanul. Számos esetben ez több nyelv ismeretéhez és szeretetéhez, valamint általában szélesebb egyéni látókörhöz vezet.

Nézetünk szerint minden nyelv beszélőjének - legyen ez a nyelv kicsi vagy nagy - rendelkeznie kell azzal a reális lehetőséggel, hogy magas kommunikációs szinten elsajátítson egy második nyelvet. A mi mozgalmunk ennek a lehetőségnek a biztosításáért küzd.

5 Nyelvi jogok A hatalomnak a nyelvek közötti egyenlőtlen elosztása a világ lakossága nagy részének esetében nyelvük létének állandósult bizonytalanságához, vagy egyenesen ezen nyelvek elnyomásához vezet. Az eszperantó közösségben a nagy és kicsiny, a hivatalosan használt és nem használt nyelvek beszélői semleges területen találkoznak, annak köszönhetően, hogy mindegyikük törekszik a kompromisszumra. A nyelvi jogok és kötelességek ilyen egyensúlya precedensértékűbben a tekintetben, hogyan lehet kifejleszteni és mérlegelni a nyelvi egyenlőtlenség és a nyelvi konfliktusok más megoldásait.

Nézetünk szerint a nyelvek közötti nagy mértékű hatalmi különbségek veszélyeztetik azoknak a biztosítékoknak az érvényesülését, amelyek a nyelvi tekintetben való egyenlő bánásmódot írják elő, és számos nemzetközi dokumentumban kifejezésre jutottak. A mi mozgalmunk a nyelvi jogok érvényesüléséért küzd.

6 Nyelvi sokszínűség A nemzetállamok kormányai hajlamosak rá, hogy úgy véljék: a világ nyelveinek nagy száma a kommunikáció és a fejlődés akadályát jelenti. Ezzel szemben az eszperantó közösség számára a nyelvi sokszínűség a gazdaság állandó és nélkülözhetetlen forrása. Következésképpen: minden nyelv, akárcsak az élővilág valamennyi faja, már önmagában is értéket jelent, és méltó rá, hogy védelemben és támogatásban részesüljön.

Nézetünk szerint a kommunikációt és a fejlődést szolgáló politika, ha az nem minden nyelv tiszteletén és támogatásán alapul, a világ nyelveinek többségét halálra ítéli. A mi mozgalmunk a nyelvi sokszínűségért küzd.

7 Emberi emancipáció Minden nyelv szabaddá teszi beszélőit, de egyszersmind korlátokat is állít eléjük, amikor lehetőséget biztosít rá, hogy egymás között kommunikáljanak, ugyanakkor akadályozza a másokkal való kommunikációt. Az eszperantó, amely mint tervezet általános kommunikációs eszközként jött létre, az emberi emancipáció nagy működő terveinek egyike, olyan, amely minden ember számára lehetővé teszi, hogy mint egyén részese legyen az emberi közösségnek, miközben megőrzi saját kulturális és nyelvi azonosságának erős gyökereit, anélkül, hogy korlátozva lenne általuk.

Nézetünk szerint a nemzeti nyelvek kizárólagos használata [a nemzetközi kommunikációban] elkerülhetetlenül korlátozza az önkifejezést, a kommunikációt és a társulás lehetőségeit. A mi mozgalmunk az emberi emancipációért küzd.